

॥ महान्यासः ॥

॥ पश्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पश्चाङ्गप्रार्थना-सहितम् ॥

ओङ्कारमत्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।
कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वं बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ या तु इषुः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुः। शिवा शरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं डं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्।
महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥

अपैतु मृत्युरमृतं न आग्नैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता य
रयिः स च तात्रः शाचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं जं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्।
शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निधनपतये नमः। निधनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः।
हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय नमः। सुवर्णाय नमः। सुवर्णलिङ्गाय नमः। दिव्याय नमः।
दिव्यलिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवलिङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। शर्वलिङ्गाय नमः।
शिवाय नमः। शिवलिङ्गाय नमः। ज्वलाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। आत्माय नमः।
आत्मलिङ्गाय नमः। परमाय नमः। परमलिङ्गाय नमः। एतथ्सोमस्य सूर्यस्य सर्वलिङ्गं
स्थापयति पाणिमत्रं पवित्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुकिः कण्ठभूषणम्।
वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥

(NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशाषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्।
यल्लिङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥

प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशाषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥ पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम् ॥

तत्पुरुषाय विद्वहै महादेवाय धीमहि।
तत्रौ रुद्रः प्रचोदयात्॥

संवर्ताग्नि-तटित्रदीप-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणं
गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्।
अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकं
वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥
ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।
सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

कालाप्रभ्रमराङ्गन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गक्षणं
कर्णोद्भासित-भेगिमस्तकमणि-प्रोद्भित्रदंष्ट्राङ्गुरम्।
सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरं
वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चार्थर्वनादोदयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सूद्योजातं प्रपद्यामि सूद्योजातायै वै नमो नमः।
भूवे भूवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नमः॥

प्रालेयाचलमिन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभं
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।

विष्णु-ब्रह्म-मरुदणाचितपदं ऋग्वेदनादोदयं
वन्देऽहं सकलं कलङ्करहितं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नमौ ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमौ रुद्राय नमः कालाय
नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः
सर्वभूतदमनाय नमौ मनोन्मनाय नमः॥

गौरं कुङ्गमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलं
भ्रूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्।
स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतं
वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्रं हरस्योत्तरम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मैं अस्तु
सदाशिवोम्॥

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं पद्मिंशतत्वाधिकं
तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः।
ओङ्कारादि समस्तमन्नजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परं
वन्दे पञ्चमीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः ॥

या ते रुद्र शि॒वा तनूरघो॒रा ऽपाँपका॒शीनी।
तया॑ नस्तु॒नुवा॑ शन्तं॒मया॑ गिरि॒शन्ताभिचाँकशीहि॥
शिखायै नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यर्णवै॒ञ्जरिक्षे भवा अधि॑।
तेषा॑ सहस्रयोजु॒नेऽवृधन्वा॑नि तन्मसि॥
शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सहस्राणि॑ सहस्रशो ये रुद्रा अधि॑ भूम्याम्।
तेषा॑ सहस्रयोजु॒नेऽवृधन्वा॑नि तन्मसि॥
ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

हुः॒सः शुचिपद्वसुरन्तरिक्षसद्घोता॑ वेदिषदतिथिदुरोण॑सता।
नृपद्वरसद्वृत्तसद्ब्यौमृसद्भा॑ गोजा॑ क्रृत्या॑ अंद्रिजा॑ क्रृतं बृहत्॥
भ्रुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

ऋ॑म्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकमिव॑ बन्धनाम्भृत्योर्मुक्षीय॑ माऽमृतात्॥
नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः सुत्याय॑ च पथ्याय॑ च नमः काट्याय॑ च नीप्याय॑ च नमः सूद्याय॑ च सरस्याय॑ च
नमौ नाद्याय॑ च वैशन्ताय॑ च।

कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नस्तो॒के तनये॒ मा नु॒ आयुषि॒ मा नो॒ गोषु॒ मा नो॒ अश्वेषु॒ रीरिषः।
वीराम्मा॑ नो॒ रुद्र भामि॒तोऽवधीरहुविष्वन्तो॒ नमंसा॑ विधेम ते॥
नासिकायै¹ नमः॥ (NOSE)

अ॒वतत्य॒ धनुस्त्व॑ सहस्राक्ष॑ शतैषुधे॥
निशीर्य॑ शल्यानां॑ मुखां॑ शि॒वो नः॑ सुमनां॑ भव।
मुखाय नमः॥ (FACE)

¹नासिकाभ्यां

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठः शर्वा अधः, क्षमाचुराः।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसिः॥

कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठ दिवं रुद्रा उपश्रिताः।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसिः॥

उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णवै।

उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने॥

बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या तै हृतिर्मद्गुष्टम् हस्ते बूभूवं ते धनुः।

तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयैक्षमया परिबुज॥

उपबाहुभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परिं णो रुद्रस्यं हृतिर्वृणकु परिं त्वेषस्यं दुर्मुतिरघायोः।

अवं स्थिरा मधवंद्यस्तनुष्व मीड्स्तोकाय तनयाय मृडय॥

मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सूकावन्तो निषङ्गिणः।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसिः॥

हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नमः।

भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नमः॥

अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो

बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।

केशादिपादान्तं (प्रथमो) न्यासः

सर्वैभ्यः सर्वशर्वैभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुषाय विद्धहे महादेवाय धीमहि।

तन्मो रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानं ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मै अस्तु
सदाशिवोम्॥

कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतय उमापतये
पशुपतये नमो नमः॥

करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥ (RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT AND BACK)

नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमो गुणेभ्यो गुणपतिभ्यश्च वो नमः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नमस्तक्षेभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्यै दिशां च पतये नमः॥

पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवां उता।

अनेशन्नस्येषव आभुरस्य निषङ्गथिः॥

जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिरण्यगर्भः समवर्तुताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।

सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हुविषां विधेम॥

नाथ्यै नमः॥ (NAVEL)

मीदुष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमना भव।

परमे वृक्ष आयुर्धं निधायु कृतिं वसान् आ चं र पिनाकं बिभ्रदा गंहि॥

कट्टै नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिंपतयो विशिखासं कपर्दिनः।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसि॥

गुह्याय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अत्रैषु विविध्यन्ति पात्रैषु पिबतो जनान्।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवैदा अक्षरं परमं पदम्।

वैदानां शिरसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥

अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नौ मुहान्तमुत मा नौ अर्भकं मा नु उक्षन्तमुत मा ने उक्षितम्।

मा नौ वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तुनुवौ रुद्र रीरिषः॥

ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

एष तै रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावुसेनं पुरो मूजवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनाकहस्तः

कृत्तिवासाः॥

जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

संसृष्टजिथ्सोमपा बाहुशश्यूर्धवन्वा प्रतिहिताभिरस्ता॥

बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रां अपुबाधमानः॥

जङ्घाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवनं चित्रं बहुधा जातं जायमानं च यत्।

सर्वो ह्यैष रुद्रस्तस्मै रुद्रायु नमो अस्तु॥

गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पथां पथिरक्षय ऐलवृदा यव्युधः।

तेषां सहस्रयोजुनेऽवृधन्वानि तन्मसि॥

पादाभ्यां नमः॥ (FEET)

पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः

अथ्यंवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्।

अहीङ्कशु सर्वाञ्जुभयु-स्सर्वाश्च यातुधान्यः॥

कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS TOUCHING SHOULDERS)

नमो बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च श्रुतस्तेनाय च॥

उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)

नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे।

अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरु नमः॥

नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERS ACROSS THE THREE EYES)

प्र मुश्च धन्वन्स्त्वमुभयोरार्लियोज्याम्।

याश्च ते हस्त इषवः परा ता भंगवो वप॥

अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEX AND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND ON LEFT PALM)

य एतावन्तश्च भूयाऽसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिर।

तेषाऽसहस्रयोजनेऽधन्वानि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS AROUND SELF)

॥मूर्धादिपादान्त दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः ॥

ॐ मूर्ध्ने नमः। न नासिकाय² नमः। मो ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥ पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः ॥

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।

भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोऽवाय नमः॥

पादाभ्यां नमः॥

²नासिकाभ्यां

वामदेवायु नमो ज्येष्ठायु नमः श्रेष्ठायु नमो रुद्रायु नमः कालायु नमः कलंविकरणायु नमो
बलंविकरणायु नमो बलायु नमो बलप्रमथनायु नमः सर्वभूतदमनायु नमो मुनोन्मनायु
नमः॥

ऊरुभ्यां नमः॥

अंघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्धहैं महादेवाय धीमहि।

तत्रो रुद्रः प्रचोदयात्॥

मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिंपतिर्ब्रह्मणोऽधिंपतिर्ब्रह्मां शिवो मैं अस्तु
सदाशिवोम्॥

हंस हंस मूर्ख नमः॥

॥हंसगायत्री ॥

अस्य श्री-हंसगायत्री महामन्त्रस्य। अव्यक्त परब्रह्म क्रषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः।

परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥

परमहंस-प्रसाद-सिद्धर्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां नमः। हंसैं अनामिकाभ्यां

नमः। हंसौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः।

हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखायै वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसौं नेत्रत्रयाय वौषट्।

हंसः अस्त्राय फट्। भूर्मुखस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्।

पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥

हुंसु हुंसायं विद्वहे परमहुंसायं धीमहि।
तत्रौ हंसः प्रचोदयात्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्वंसो नाम सदाशिवः।
एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः ॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[ॐ] लं। त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रः हवेहवे सुहवः शूरमिन्द्रम्।
हुवे नु शकं पुरुहृतमिन्द्रः स्वस्ति नो मुघवां धात्विन्द्रः॥

[ॐ] लं भूर्भुवः सुवः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय
सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥]
॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। तत्रौ अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्टाः।
यजिष्ठो वीहितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाऽसि प्रमुमुग्यस्मत्॥

[नं] रं भूर्भुवः सुवः। अग्ने शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतयेऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय
सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्ने नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः
संरक्षतु॥]

॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मो] हं। सुं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षत्रे यम एति राजा॥
यस्मिन्नेनमभ्यषिष्ठन्त देवाः। तदस्य चित्रः हविषां यजाम॥

[मो] हं भूर्भुवः सुवः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय
सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥]
॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[भं] पं। असुन्वन्तमयं जमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्करस्यान्वैषि।

अन्यम् स्मदिच्छु सा तं इत्या नमौ देवि निरक्षते तुभ्यमस्तु॥

[भं] षं भूर्भुवः सुवः। निरक्षतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निरक्षतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निरक्षतये नमः। निरक्षतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निरक्षतिः संरक्षतु॥]
॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दमानुस्तदा शास्ते यजमानो हुविर्भिः।

अहेऽमानो वरुणे ह बोध्युरुशः सु मा न आयुः प्रमोषीः॥

[गं] वं भूर्भुवः सुवः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पश्चिमदिग्भागे बाह्योः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥]
॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[वं] यं। आ नो नियुद्धिः शतिर्नाभिरध्वरम्। सुहस्तिर्नाभिरुपयाहि यज्ञम्।

वायो अस्मिन् हुविषि मादयस्व। यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥

[वं] यं भूर्भुवः सुवः। वायवे साङ्गशध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षतु॥]
॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[तें] सं। वयः सोम व्रते तवं। मनस्तनूषु बिन्रतः।

प्रजावन्तो अशीमहि॥

³नासिकयोः स्थाने

[तेऽ] सं भूर्भुवः सुवः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥] ॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रु] शां। (ऋक्) तमीशानं जगत्स्तुस्थुषुस्पतिम्। धियं जिन्वमवसे हूमहे व्यम्। पूषा नो यथा वेदसामसंद्वृधे रक्षिता पायुरदब्धः स्वस्तयै॥

[रु] शं भूर्भुवः सुवः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। ईशानः ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥] ॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः। यः शंसते स्तुवते धायि पञ्च इन्द्रज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

[द्रां] खं भूर्भुवः सुवः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्ध्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥] ॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षुरा निवेशनी। यच्छानः शर्म सुप्रथाः॥

[यं] ह्रीं भूर्भुवः सुवः। विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने ह्रीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥] ॥१०॥

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम् ॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ आं। विभूरसि प्रवाहणो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ आं। वहिंरसि हव्यवाहनो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ इं। श्वात्रोऽसि प्रचेता रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्धिस्थाने रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ईं। तुथोऽसि विश्ववेदा रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ईं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ उं। उशिंगसि कवी रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ उं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नेत्रयोः^४ स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्बवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऊं। अङ्गोरिरसि बम्भारी रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँज्ञे पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ ऋं। अवस्त्युरसि दुवस्वान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥
ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ ऋं। शुन्ध्यूरसि मार्जलीयो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥
ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ लं। सुम्रांडसि कृशान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ लं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ लृं। परिषद्योऽसि पवमानो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ लृं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ एं। प्रतक्षोऽसि नभस्वान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ एं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
- ॐ एं। असम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ एं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥
- ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शुभ्वे च मयोभ्वे च नमः शङ्कराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ॐ । क्रृतधार्माऽसि सुवर्ज्योती रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम् । ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः । नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च ॥

ॐ औं । ब्रह्मज्योतिरसि सुवर्धमा रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ औं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम् । जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवः सुवः । नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च ॥

ॐ अं । अ॒जोऽस्येकपूद्रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम् । जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः । नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च ॥

ॐ अः । अहिरसि बुधियो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम् । पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते । सर्वभूतेष्वपराजितो भवति ।

ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी-डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः । सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु । मां रक्षन्तु । यजमानं रक्षन्तु । सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु ॥

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ् (चतुर्थो) न्यासः ॥

मनो ज्योतिर्ज्युषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञः समिमं देधातु ।

या इष्टा उषसो निम्रुचञ्च ताः सन्दधामि हृविषां घृतेन ॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबोध्यग्रिः सुमिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽऽयुतीमुषासम् ।

युहा इव प्रवृयामुञ्जिहानाः प्रभानवः सिस्रते नाकुमच्छ ॥ नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम् ।

अ॒पा॑ रेता॑ सि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धान् दिवो अंरुतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमुग्रिम्।

कवि॑ सुम्राजुमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम्।

उरोर्वरीयो वरिंवस्ते अस्तु जयन्तं लामनु मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेदू यदि वा पावुकोऽसि। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसि।

शं प्रजाभ्यो यजंमानाय लोकम्। ऊर्जु पुष्टुं ददंभ्यावैवृथ्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा ॥

(तैतीयब्राह्मणे अष्टक - २/प्रश्नः - ३/अनुवाक: - ११)

ब्रह्मात्मन्वद्सृजता। तदंकामयत। समात्मना॑ पद्येयेति।

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै दशमं॑ हृतः प्रत्यंशृणोत। स दशंहृतोऽभवत्। दशंहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं दशंहृतं॑ सन्तम्। दशंहृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इवु हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै सप्तमं॑ हृतः प्रत्यंशृणोत। स सुसहृतोऽभवत्। सुसहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं॑ सुसहृतं॑ सन्तम्। सुसहृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इवु हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै पृष्ठं॑ हृतः प्रत्यंशृणोत। स पृष्ठंहृतोऽभवत्। पृष्ठंहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं॑ पृष्ठंहृतं॑ सन्तम्। पृष्ठंहृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इवु हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै पञ्चमं॑ हृतः प्रत्यंशृणोत। स पञ्चंहृतोऽभवत्। पञ्चंहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं पञ्चंहृतं॑ सन्तम्। पञ्चंहृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इवु हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै चतुर्थं॑ हृतः प्रत्यंशृणोत। स चतुरंहृतोऽभवत्। चतुरंहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं चतुरंहृतं॑ सन्तम्। चतुर्हृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इवु

हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वै मे नेदिष्ठ॑ हूतः प्रत्यौषीः। त्वयैनानाख्यातारु इति। तस्मान्त्रु
हैना॒ श्वतुर्होतारु इत्याचक्षते। तस्मा॒च्छुश्रूपः पुत्राणा॒ हृद्यतमः। नेदिष्ठ॑ हृद्यतमः।
नेदिष्ठ॑ ब्रह्मणो भवति। य ए॒वं वेदाँ।
आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः ॥

येनेदं भूतं भुवं भविष्यत् परिगृहीतमुमृतेन सर्वम्।
येन यज्ञस्त्रायते सुप्रहौता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रुचरन्ति धीरा॒ यतो वाचा मनसा चारु यन्ति। यथसुमितमनुसंयन्ति
प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२॥

येन कर्माण्युपसो मनीषिणो यज्ञे कृष्णन्ति विदधेषु धीरा॒। यदंपूर्वं युक्षमन्तः प्रजानां
तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३॥

यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्व यज्ञोतिरुत्तरमुतं प्रजासु। यस्मान्त्र ऋते किं च न कर्म
क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥४॥

सुषारुथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेरीयतेऽभीशुभिर्वाजिनं इव। हृत्पतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे
मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥५॥

यस्मिन्नृचः साम् यजू॑षि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मिंश्चित्त॑ सर्वमोत्त
प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥६॥

यदत्र पृष्ठं त्रिशत॑ सुवीरं यज्ञस्य गुह्यं नवनावमायम्। दशं पञ्च त्रिशतं यत्परं च
तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥७॥

यज्ञाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्रस्य तथैवैति। दूरङ्गमं ज्योतिषं ज्योतिरेकं तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥८॥

येनेदं विश्वं जगतो ब्रह्मव् ये देवापि महुतो जातवैदाः। तदेवाग्निस्तमसो ज्योतिरेकं तन्मे

मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥९॥

येन् द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशश्च। येनेदं जगद्ब्रात्रं प्रजानां तन्मे
मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१०॥

ये मनो हृदयं ये च देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यरश्मिः। ते श्रोत्रे चक्षुषी सुश्वरन्तं तन्मे
मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमेयं च व्यक्ताव्यक्तपरं च यत्।
सूक्ष्माऽसूक्ष्मतरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१२॥

एकां च दश शतं च सुहस्रं चायुतं च
नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तश्च परार्धश्च तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥१३॥

ये पञ्च पञ्चादश शतः सुहस्रमयुतं न्यर्बुदं च। ते अग्निचित्येष्टकास्तः शरीरं तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥१४॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात्। यस्य योनिं परिपश्यन्ति
धीरास्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१५॥

यस्येदं धीराः पुनन्ति कवयौ ब्रह्माणमेतं त्वा वृणत इन्दुम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौराकाशं
तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१६॥

परात्परतरं चैव यत्पराचैव यत्परम्।
यत्परात्परतो ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१७॥

परात्परतरो ब्रह्मा तत्परात्परतो हरिः।
तत्परात्परतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१८॥

या वैदादिषु गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी।
ऋग्यजुः सामाथवैश्वं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१९॥

यो वै देवं महादेवं प्रणवं परमेश्वरम्।
यः सर्वे सर्ववैदैश्वं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२०॥

प्रयत्: प्रणवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तमम्।
ओङ्कारं प्रणवात्मानं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२१॥

योऽसौ सर्वेषु वेदेषु पृथ्यते ह्यज्ञ इश्वरः।
अकायो निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२२॥

गोभिर्जुष्टं धनेन ह्यायुषा च बलेन च।
प्रजयां पशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२३॥

कैलासशिखरे रम्ये शङ्करस्य शिवालये।
देवतास्तत्र मोदन्ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२४॥

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतस्पात्। सं बाहुभ्यां नमति
सम्पत्त्रैर्द्यावांपृथिवी जनयन्देव एकस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२५॥

ऋम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वासुकमिव बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२६॥

चतुरो वेदानधीर्यीत् सर्वशास्त्रमयं विदुः।
इतिहासपुराणानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२७॥

मा नौ महान्तमुत मा नौ अर्भकं मा नु उक्षन्तमुत मा न
उक्षितम्। मा नौ वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा
नस्तुनुवौ रुद्र रीरिषुस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२८॥

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो
अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नौ रुद्र भामितोऽवधीरहुविष्मन्तो नमसा विधेम ते तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥२९॥

ऋत ९ सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो
नमस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३०॥

कद्रुद्राय प्रचेतसे मीदुष्टमाय तव्यसे।

वो चेम् शन्तम् ९ हृदे। सर्वो हैष रुद्रस्तस्मै रुद्रायु नमो अस्तु तन्मे मनः।
शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३१॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः।
सबुध्रियो उपमा अस्य विष्णा: सुतश्च योनिमसंतश्च
विवस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३२॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक डद्राजा जगतो बभूव।
य ईशो अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय
हृविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३३॥

य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः।
यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय
हृविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽविवेश तस्मै रुद्रायु नमो
अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३५॥

गन्धद्वारां दुराधरूषां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरी॑ सर्वभूतानां
तामिहोपंहये श्रियं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥ ३६॥

य इद॑ शिवसंङ्कल्प॑ सुदा ध्यायन्ति ब्राह्मणाः।
ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥

हृदयाय नमः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा।
अत्यतिष्ठदशाङ्गुलम्॥ पुरुष एवेद॑ सर्वम्। यद्भूतं यच्च भव्यम्। उतामृतत्वस्येशानः।
यदन्नेनातिरोहति॥ एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायांशु पूरुषः।

पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्वं उदैत्युरुषः। पादोऽस्येहाऽऽवात्पुन्
ततो विश्वद्विक्रामत्। साशनानशने अभिः॥ तस्माद्विराङ्गजायत। विराजो अधि पूरुषः। स
जातो अत्यरिच्यत। पश्चाद्विमिथौ पुरः॥

यत्पुरुषेण हृविषा॥ देवा यज्ञमत्वत। वसन्तो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्विः॥
सप्तसास्योऽसन्धिधयः। त्रिः सप्त समिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अब्रग्न्युरुषं
पशुम्॥ तं यज्ञं बुरुहिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमग्रतः।

तेन देवा अयजन्त। साध्या क्रषयश्च ये॥ तस्माद्यज्ञाथ्सर्वहुतः। समृतं पृषदाज्यम्।
पशुस्तांश्चक्रे वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माद्यज्ञाथ्सर्वहुतः। क्रचः सामानि
जज्ञिरे। छन्दांसि जज्ञिरे तस्मात्।

यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वा अजायन्त। ये के चौभयादतः। गावो ह जज्ञिरे तस्मात्।
तस्मांज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यदधुः। कृतिधा अंकल्पयन्। मुखं किमस्य कौ बाहू।
कावूरु पादावुच्येते॥ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत्। बाहू राजुन्यः कृतः।

ऊरु तदस्य यद्वैश्यः। पञ्चांशु शुद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो
अजायत। मुखादिन्द्रशाश्विश्च। प्राणाद्वायुरजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीर्षो द्यौः
समर्वतत। पञ्चांशुभूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोकां अंकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसुस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः।
नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ ध्रुता पुरस्ताद्यमुदाजुहर। शुक्रः प्रविद्वान्त्रिदिशश्चतंसः।
तमेवं विद्वान्मृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयनाय विद्यते॥ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः।
तानि धर्माणि प्रथमान्यासन। ते हु नाकं महिमानः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥
शिरसे स्वाहा॥

॥उत्तरनारायणम्॥

अञ्ज्यः समृतः पृथिव्यै रसाच्च। विश्वकर्मणः समर्वतापि। तस्य त्वष्टा विदधंद्रूपमैति।
तत्पुरुषस्य विश्वमाजानुमग्रै॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्।

तमेवं विद्वान् मृतं इह भवति। नान्यः पन्था विद्युतेयं नाय॥ प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः।
अजायमानो बहुधा विजायते।

तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः॥ यो देवेभ्य आतपति।
यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यौ जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयन्तः।
देवा अग्रे तदब्रुवन्। यस्त्वैव ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा असन् वशे॥ हीश्च ते लक्ष्मीश्च
पत्यौ। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्॥ इष्टं मनिषाण। अमुं मनिषाण।
सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम् ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशानो वृषभो न युध्मो घनाधनः क्षोभणश्चरण्णीनाम्। सङ्कल्पनोऽनिमिष एकवीरः
शतं सेना अजयत् साकमिन्द्रः। सङ्कल्पनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्करेण दुश्यवेनेन
धृष्णुना। तदिन्द्रेण जयत् तथसंहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णो। स इषुहस्तैः सनिषुङ्गिभिर्वशी
सङ्कल्पेण स युध इन्द्रो गणेन। सङ्कल्पेण जिष्णोमुपा बाहुशुद्ध्यौर्धवन्वा प्रतिहितभिरस्ता।
बृहस्पते परि दीया रथेन रक्षोहाऽमित्राऽ अपबाधमानः। प्रभुञ्ज्येनाः प्रमृणो युधा
जयत्त्रस्माकं मेधयविता रथानाम्। गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयत्तमज्जम प्रमृणन्तमोजसा।
इमं संजाता अनु वीरयध्वमिन्द्रः सखायोऽनु सः रभध्वम्। बलविज्ञायः स्थविरः
प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा
तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहस्रा गाहमानोऽदायो वीरः शतमन्युरिन्द्रः।
दुश्यवनः पृतनाषाढयुध्योऽस्माकुः सेना अवतु प्रयुथ्मु। इन्द्र आसान नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा
यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानां मभिभञ्जतीनां जयत्तीनां मरुतो यन्त्वग्रैः। इन्द्रस्य वृष्णो
वरुणस्य राजा आदित्यानां मरुताः शर्ध उग्रम्। महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां
जयत्तामुदस्थात्। अस्माकुमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेषु। उद्धरय मधवन्नायुधान्युत सत्त्वनां
मामकानां महाईसि। उद्वृत्तहन् वृजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषः। उप प्रेत
जयता नरः स्थिरा वः सन्तु बाहवः। इन्द्रो वः शर्म यच्छत्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवसृष्टा
परा पतु शरव्ये ब्रह्मसंशिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिष्ठः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा
राजाऽमृतेनाभिवस्ताम्। उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनुं मदन्तु देवाः। यत्र
बाणाः सम्पत्तंति कुमारा विशिखा इव। इन्द्रो नस्तत्र वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥
कवचाय हुम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०) ॥

(तैतिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ८/अनुवाकः - ६)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्णाः स्मस्तेभ्यः कमकरं पशूनां
शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे युच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते
रुद्र पशुस्तं जुषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽर्भिकया तं जुषस्व भेषजं गवेऽश्राय
पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्य भेषजः सुभेषजं यथाऽसंति। सुंग मेषाय मेष्यां अवांम्ब
रुद्रमंदिमुह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथा नः श्रेयसः करद्यथा नो वस्यसः करद्यथा
नः पशुमतः करद्यथा नो व्यवसायायात्। त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकमिव बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनावसेन पुरो
मूजंवतोऽतीह्यवंतदन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०) ॥

(तैतिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकमतिरिक्तम्।
जनिष्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एककपाला भवन्ति। एकघैव रुद्रं निरवंदयते।
नाभिघारयति। यदभिघारयत्। अन्तरवचारिणं रुद्रं कुर्यात्। एकाल्मुकेन यन्ति। तद्धि

रुद्रस्य भागुधेयम् । इमां दिशं यन्ति । एषा वै रुद्रस्य दिक् । स्वायांमेव दिशि रुद्रं निर्वदयते । रुद्रो वा अपुशुकाया आहृत्यै नातिष्ठत । असौ तै पशुरिति निर्देशेद्य द्विष्पात् । यमेव द्वेष्टि । तमस्मै पशुं निर्देशति । यदि न द्विष्पात् । आखुस्ते पशुरिति ब्रूयात् । न ग्राम्यान् पशून् हिनस्ति । नारण्यान् । चतुष्पृथे जुहोति । एष वा अग्नीनां पञ्चैशो नाम । अग्निवत्येव जुहोति । मध्यमेन पर्णेन जुहोति । सुगच्छेषा । अथो खलु । अन्तमेनैव हौतव्यम् । अन्तत एव रुद्रं निर्वदयते । एष तै रुद्र भागः सह स्वस्त्राऽम्बिकयेत्याह । शरद्वा अस्याम्बिका स्वसां । तया वा एष हिनस्ति । यः हिनस्ति । तयैवैन सह शमयति । भेषजं गव इत्याह । यावन्त एव ग्राम्याः पशवः । तेभ्यौ भेषजं करोति । अवांम्ब रुद्रमंदिमहीत्याह । आशिषमेवैतामाशास्ते । त्र्यम्बकं यजामह इत्याह । मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदाह । उत्किरन्ति । भगंस्य लीफसन्ते । मूर्ते कृत्वाऽसंजन्ति । यथा जनं यतैऽवसं करोति । तादगेव तत् । एष तै रुद्र भाग इत्याह निर्वत्यै । अप्रतीक्षमायन्ति । अपः परिषिश्चति । रुद्रस्यान्तरहित्यै । प्र वा पुतैस्मालोकाच्यवन्ते । ये त्र्यम्बकैश्चरन्ति । आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपति । इयं वा अदितिः । अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति । नेत्रत्रयाय वौषट् ॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०) ॥

(तैतिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धे मारुतं पृक्ष ईशिषे । त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्खस्त्वं पूषा विधुतः पासि नु त्मना । आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रः होतारः सत्यजजः रोदस्योः । अग्निं पुरा तनयितोरुचित्ताद्विरण्यरुपमवसे कृणुध्वम् । अग्निरहोता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरभावु लोके । युवा कुविः पुरुनेष ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत मध्य इद्धः ।

साधीमकर्दवर्णीति नो अद्य यजस्य जिह्वामविदाम् गुह्याम् । स आयुराऽग्नाथसुरभिर्वसानो भद्रामकर्दवहृतिं नो अद्य । अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निवृद्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् । सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुनां भात्यन्तः । त्वे वसूनि पुर्वणीक होतदौषा

वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः।

क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्थसः सोभंगानि दधिरे पांवके। तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथक्। अग्ने कामाय येमिरे। अश्याम् तं कामंमग्ने तवोत्यश्याम् रुयिः रुयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजम् भि वाजयन्तोऽश्याम् द्युम्नंजराऽजरन्तो। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तुमा भंरा।

वसौ पुरुस्पृहः रुयिम्। स श्वेतानस्तन्यतू रौचनस्था अजरेभिर्नान्दद्विर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरुणि पृथून्यग्निरनुयाति भर्वन्न। आयुष्टे विश्वतो दधदयम् ग्निर्वरण्यः। पुनस्ते प्राण आयति परा यक्षम् सुवामि ते। आयुर्दा अग्ने हृविषो जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यं पितेव पुत्रम् भिरक्षतादिमम्।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातवेदो विचरणे। अग्ने जनामि सुष्टुतिम्। दिवस्परि प्रथमं जंज्ञे अग्निरस्मद्वितीयं परि जातवेदाः। तृतीयम् फसु नृमणा अजस्मिन्थान एनं जरते स्वाधीः। शुचिः पावक् वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। त्वं घृतेभिराहुतः। दृशानो रुक्म उव्र्वा व्यंद्यौद्मरप्यमायुः श्रिये रुचानः। अग्निरमृतो अभवद्वयोभिर्यदेन द्यौरजनयथसुरेताः।

आ यदिषे नृपतिं तेजु आनद्वृचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीकैः। अग्निः शर्धमनवृद्यं युवानः स्वाधियं जनयथ्सूदयेच। स तेजीयसा मनसा त्वोत उत शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः। अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम् ते सुष्टुतयश्च वस्वः। अग्ने सहन्तुमा भंर द्युम्नस्य प्रासहा रुयिम्।

विश्वा यश्वरप्णीरुभ्यांसा वाजेषु सासहंतः। तमग्ने पृतना सहः रुयिः संहस्त आ भंरा त्वः हि सत्यो अद्भुतो दाता वाजस्य गोमतः। उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय वेधसौ स्तोमैर्विधेमाग्नयैः। वद्वा हि सूनो अस्यद्बुसद्वा चक्रे अग्निर्जनुषाऽज्ञमाऽन्नम्। स त्वं न ऊर्जसन् ऊर्ज धा राजैव जेरवृके क्षेष्यन्तः।

अग्ने आयुःषि पवसु आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाम्। अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्योषः रुयिं मयिं। अग्ने पावक रुचिषो मन्द्रयो देव जिहयाः। आ देवान् वक्षि यक्षि च। स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाः इहाऽवंह। उप यज्ञः हुविश्व नः। अग्निः शुचिं व्रतम् शुचिर्विप्रः शुचिः कृविः। शुचीं रोचत आहुतः। उदग्ने शुचयस्तव

शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तवू ज्योतीं पूर्व्यर्चयः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्राह्म) ॥

(तैतिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवः। त्वं शर्धो मारुतं पृष्ठं ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि
शङ्खयः। त्वं पूषा विधुतः पासि नु त्सना। देवा देवेषु श्रयध्वम्। प्रथमा द्वितीयेषु
श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्वतुर्थेषु श्रयध्वम्। चतुर्थाः पञ्चमेषु
श्रयध्वम्। पञ्चमाः पृष्ठेषु श्रयध्वम्॥ पष्ठाः सप्तमेषु श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषु श्रयध्वम्। अष्टमा
नवमेषु श्रयध्वम्। नवमा दशमेषु श्रयध्वम्। दशमा एकादशेषु श्रयध्वम्। एकादशा
द्वादशेषु श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रयोदशेषु श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्वतुर्दशेषु श्रयध्वम्। चतुर्दशाः
पञ्चदशेषु श्रयध्वम्। पञ्चदशाः षोडशेषु श्रयध्वम्॥ षोडशाः सप्तदशेषु श्रयध्वम्।
सप्तदशा अष्टादशेषु श्रयध्वम्। अष्टादशा एकान्नविंशेषु श्रयध्वम्। एकान्नविंशा
विंशेषु श्रयध्वम्। विंशा एकविंशेषु श्रयध्वम्। एकविंशा द्वाविंशेषु श्रयध्वम्।
द्वाविंशास्त्रयोविंशेषु श्रयध्वम्। त्रयोविंशाश्वतुर्विंशेषु श्रयध्वम्। चतुर्विंशाः
पञ्चविंशेषु श्रयध्वम्। पञ्चविंशा षड्विंशेषु श्रयध्वम्॥ षड्विंशाः सप्तविंशेषु
श्रयध्वम्। सप्तविंशा अष्टाविंशेषु श्रयध्वम्। अष्टाविंशा एकान्नत्रिविंशेषु श्रयध्वम्।
एकान्नत्रिविंशास्त्रयोविंशेषु श्रयध्वम्। त्रिविंशा एकत्रिविंशेषु श्रयध्वम्। एकत्रिविंशा द्वात्रिविंशेषु
श्रयध्वम्। द्वात्रिविंशास्त्रयोविंशेषु श्रयध्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रयोविंशाः। उत्तरे
भवत। उत्तरवत्मनि उत्तरसत्वानः। यत्काम इदं जुहोमि। तन्मे समृद्धयताम्। वयः स्याम्
पतयो रर्येणाम्। भूर्भुवः स्वः स्वाहा॥
ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट॥

॥ पञ्चाङ्गम् ॥

हृसः शुचिपद्मसुरन्तरिक्षसद्गोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्।
नृषद्वरसद्वत्सद्वोमसद्जा गोजा क्रतुजा अंद्रिजा क्रृतं बृहत्॥
प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वाः॥

अंगकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योमुक्षीय माऽमृतात्॥
 तथसवितुर्वर्णीमहे। वृयं देवस्य भोजनम्।
 श्रेष्ठं सर्वधातमम्। तुरं भगव्य धीमहि॥
 विष्णुर्योनि कल्पयतु। त्वष्टा रूपाणि पिशशतु।
 आसिञ्चतु प्रजापतिः। धाता गर्भ दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः ॥

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।
 सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं हुविषां विधेम॥
 [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव।
 य ईशो अस्य द्विपदश्चतुर्ष्पदः कस्मै देवायं हुविषां विधेम॥
 [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचौ वेन आवः।
 सबुद्धियां उपमा अस्य विष्टाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः॥३॥
 [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतान्त्रो भरीमभिः॥
 [मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमृत द्यां पुरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगत्।
 स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्वर्वयो अपसेध शत्रून्॥
 [वक्षसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जुहरणमेनो

भूयैषां ते नमं उक्ति विधेम॥

[पञ्चाम] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या तै अग्ने रुद्रिया तु नूस्तया नः पाहि तस्या स्ते स्वाहा॥

[कराभ्याम] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मत्राः कविशस्ता वहन्त्वेना
राजन् हविषां मादयस्व॥

[कर्णाभ्याम] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥ लघुन्यासे श्री-रुद्रध्यानम् ॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री-रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवक्रकम्।

गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।

ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्घधारिणम्।

अमृते नाप्तुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।

नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।

एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः

प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशो देवाभिमुखः

स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥ लघुन्यासे देवता-स्थापनम् ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरश्विनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निर्ज्वलामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वज्ञेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटम्बं रक्षन्तु ॥]

अग्निर्मेवाचि श्रितः। वाग्घृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा)
वायुर्मेवाणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)
सूर्यो मे चक्षुषि श्रितः। चक्षुरुहृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)
चन्द्रमा मे मनसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)
दिशो मे श्रोत्रै श्रिताः। श्रोत्रः हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)
आपो मे रेतसि श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्यम्)
पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीरः हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)
ओषधिवनस्पतयो मे लोमसु श्रिताः। लोमानि हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रो मे बलै श्रितः। बलः हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू)
पूर्जन्यौ मे मूर्ध्नि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)
ईशानो मे मन्यौ श्रितः। मन्युरुहृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)
आत्मा मे आत्मनि श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)
पुनर्म आत्मा पुनरायुरागात्। पुनः प्राणः पुनराकृतमागात्। वैश्वानरो रश्मिर्विवृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यज्ञानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैरागाधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः।
आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥

॥ कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम् ॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्।
निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्।
श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥

लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्।
स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि।
पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रक्षिंहासनस्थितम्।
सर्वभीष्ठप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥

वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालाकार्ययुतसन्निभाम्।
जपाकुसुमसाहस्रसमानश्रियमीश्वरीम् ।
सुवर्णरक्खचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥

ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्रिताम् ।
राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥

सन्तस्त्रहेमखचित-ताटङ्काभरणान्विताम्।
ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम्॥८॥

पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्।
स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैश्वर्तुर्भिर्बहुभिर्युताम्॥९॥

सुवर्णरक्खचित-काश्रीदामविराजिताम् ।
कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥

श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्।
 अन्योन्याक्षिष्ठहृद्धाहूं गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥१॥

सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्।
 आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥२॥

मङ्गलायतनं देवं युवानमति सुन्दरम्।
 ध्यायेत्कल्पतरोमूले सुखासीनं सहोमया॥३॥

आगच्छाऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर।
 सच्चिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥४॥

॥घोडशोपचार पूजा॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने ब्रह्म्यामुत ते नमः॥ अँ हीं नमः शिवाय। सुद्योजातं प्रपद्यामि।

या त इषुः शिवतंमा शिवं ब्रह्मवं ते धनुः। शिवा शंख्यां या तवं तयां नो रुद्र मृडय॥
 अँ हीं नमः शिवाय। सुद्योजाताय वै नमो नमः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या तै रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपापकाशिनी। तयां नस्तुनवा शन्तमया गिरिशन्ता-भिचारकशीहि॥ अँ हीं नमः शिवाय। भवे भवेत् नाति भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यां समर्पयामि॥३॥

यामिषु गिरिशन्त हस्ते बिभर्यस्तवे। शिवां गिरित्रं तां कुरु मा हि॒सीः पुरुषं जगत्॥
 अँ हीं नमः शिवाय। भुवोद्भवाय नमः॥ अर्थं समर्पयामि॥४॥

शिवेन् वचंसा त्वा गिरिशच्छावदामसि। यथा॑ नः सर्वमिङ्गदयुक्ष्मं सुमना॑ असंत्॥ अँ हीं नमः शिवाय। वामदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अही॒श्च सर्वा॒ञ्जमय॒-न्यसर्वा॒श्च यातुधान्यः॥ अँ हीं नमः शिवाय। ज्येष्ठाय नमः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अरुण उत ब्रह्मुः सुमङ्गलः। ये चेमा॑ रुद्रा अभितौ दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैष्टा॑ हेड ईमहे॥ अँ हीं नमः शिवाय। श्रेष्ठाय नमः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलौहितः। उतैन् गोपा अदृशन्दृशनुदहार्यः। उतैन् विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। रुद्राय नमः। वस्त्रोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेष्योऽकरं नमः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कालाय नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुञ्च धन्वन्स्त्वमुभयोरार्तियोर्ज्याम्। याश्च ते हस्त इष्वः परा ता भंगवो वप॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कलंविकरणाय नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान् समर्पयामि॥१०॥

अवतत्य धनुस्त्वः सहस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्य शत्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलंविकरणाय नमः। पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ ईशानाय देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ ईशानस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ भीमस्य देवस्य पत्व्ये नमः। ॐ महतो देवस्य पत्व्ये नमः॥

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशंल्यो बाणवाः उत। अनेशन्तस्येष्व आभुरस्य निषङ्खिः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलाय नमः। धूपमाघ्रापयामि॥१२॥

या तै हेतिर्मदुष्टम् हस्ते बूझवं ते धनुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयैक्षमया परिभुज॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलंप्रमथनाय नमः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥

नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णवै। उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सर्वभूतदमनाय नमः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि। निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणकु विश्वतः। अथो य इष्पुष्पिस्तवाऽहुरे अस्मन्ति धैहि तम॥

ॐ ह्रीं नमः शिवाय। मनोन्मनाय नमः। कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि॥१५॥
 नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय त्रिपुरान्तकाय त्रिकाम्बिकालाय
 कालाग्निरुद्राय नीलकण्ठाय मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमम्हादेवाय नमः॥
 कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥रक्षा ॥

बृहथ्सामं क्षत्रभृद्वद्ध वृष्णियं त्रिष्टुमौजः शुभितमुग्रवीरम्। इन्द्रस्तोमेन पश्चदशेन मध्यमिदं
 वातेन सगरेण रक्ष॥

रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती ॥

नमो हिरण्यबाहवे नमः। सेनान्यै नमः।
 दिशां च पतये नमः। नमो वृक्षेभ्यो नमः।
 हरिकेशेभ्यो नमः। पशुनां पतये नमः।
 नमः सप्तिञ्जराय नमः। त्विर्णीमते नमः।
 पथीनां पतये नमः। नमो बभुशाय नमः।
 विव्याधिने नमः। अन्नानां पतये नमः।
 नमो हरिकेशाय नमः। उपवीतिने नमः।
 पुष्टानां पतये नमः। नमो भवस्य हुत्यै नमः।
 जगतां पतये नमः। नमो रुद्राय नमः।
 आतताविने नमः। क्षेत्राणां पतये नमः।
 नमः सूताय नमः। अहन्त्याय नमः।
 वनानां पतये नमः। नमो रोहिताय नमः।
 स्थपतये नमः। वृक्षाणां पतये नमः।
 नमो मत्रिणे नमः। वाणिजाय नमः।
 कक्षाणां पतये नमः। नमो भुवन्तये नमः।
 वारिवस्कृताय नमः। ओषधीनां पतये नमः।

नमः उच्चैर्घोषाय नमः। आकृन्दयते नमः।
 पत्तीनां पतये नमः। नमः कृश्वर्वीताय नमः।
 धावते नमः। सत्त्वनां पतये नमः॥

नमः सहमानाय नमः। निव्याधिने नमः।
 आव्याधिनीनां पतये नमः। नमः ककुभाय नमः।
 निषङ्गिणे नमः। स्तेनानां पतये नमः।
 नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः।
 तस्करणां पतये नमः। नमो वश्वते नमः।
 परिवश्वते नमः। स्तायूनां पतये नमः।
 नमो निचेरवे नमः। परिचराय नमः।
 अरण्यानां पतये नमः। नमः सृकाविभ्यो नमः।
 जिधाऽसज्ज्यो नमः। मुष्णातां पतये नमः।
 नमोऽसिमज्ज्यो नमः। नक्तं चरज्ज्यो नमः।
 प्रकृन्तानां पतये नमः। नम उष्णीषिने नमः।
 गिरिचराय नमः। कुलुश्वानां पतये नमः।
 नम इषुमज्ज्यो नमः। धन्वाविभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिदधानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आयच्छज्ज्यो नमः। विसृजज्यश्च नमः। वो नमः।
 नमोऽस्यज्ज्यो नमः। विध्यज्ज्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आसीनेभ्यो नमः। शयानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः स्वपज्ज्यो नमः। जाग्रज्ज्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तिष्ठज्ज्यो नमः। धावज्ज्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सभाभ्यो नमः। सभापतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो अश्वेभ्यो नमः। अश्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नम आव्याधिनीभ्यो नमः। विविधन्तीभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम उगणाभ्यो नमः। तृऽहृतीभ्यश्च नमः। वो नमः।

नमो गृथ्सेभ्यो नमः। गृथ्सपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो ब्रातैभ्यो नमः। ब्रातपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो गणेभ्यो नमः। गणपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो विरूपेभ्यो नमः। विश्वरूपेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो मुहूर्यो नमः। क्षुलुकेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो रथेभ्यो नमः। अरथेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो रथेभ्यो नमः। रथपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सेनाभ्यो नमः। सेनानिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः क्षत्रियो नमः। सुद्ध्रहीतृभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तक्षेभ्यो नमः। रथकारेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः कुलालेभ्यो नमः। कमरिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः पुञ्जिष्टेभ्यो नमः। निषुदेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः इषुकृद्यो नमः। धन्वकृद्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो मृगयुध्यो नमः। श्वनिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः श्वभ्यो नमः। श्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नमो भवाय च नमः। रुद्राय च नमः।
 नमः शर्वाय च नमः। पशुपतये च नमः।
 नमो नीलंग्रीवाय च नमः। शितिकण्ठाय च नमः।
 नमः कपर्दिने च नमः। व्युसकेशाय च नमः।
 नमः सहस्राक्षाय च नमः। शतधन्वने च नमः।
 नमो गिरिशाय च नमः। शिपिविष्टाय च नमः।
 नमो मीढुष्टमाय च नमः। इषुमते च नमः।
 नमो हृस्वाय च नमः। वामनाय च नमः।
 नमो बृहते च नमः। वर्षीयसे च नमः।
 नमो वृद्धाय च नमः। संवृद्धने च नमः।
 नमो अग्नियाय च नमः। प्रथमाय च नमः।
 नमः आशवे च नमः। अजिराय च नमः।

नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः।
 नम ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः।
 नमः स्नोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमौ ज्येष्ठाय च नमः। कनिष्ठाय च नमः।
 नमः पूर्वजाय च नमः। अपरजाय च नमः।
 नमौ मध्यमाय च नमः। अपगल्भाय च नमः।
 नमौ जघन्याय च नमः। बुधियाय च नमः।
 नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः।
 नमौ याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः।
 नम उर्वर्याय च नमः। खल्याय च नमः।
 नमः क्षोक्याय च नमः। अवसान्याय च नमः।
 नमौ वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः।
 नमः श्रवाय च नमः। प्रतिश्रवाय च नमः।
 नम आशुषेणाय च नमः। आशुरथाय च नमः।
 नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः।
 नमौ वर्मिणे च नमः। वर्स्थिने च नमः।
 नमौ बिलिमने च नमः। कवचिने च नमः।
 नमः श्रुताय च नमः। श्रुतसेनाय च नमः॥

नमौ दुन्दुभ्याय च नमः। आहनन्याय च नमः।
 नमौ धृष्णवे च नमः। प्रमुशाय च नमः।
 नमौ दूताय च नमः। प्रहिताय च नमः।
 नमौ निषुङ्गिणे च नमः। इषुधिमते च नमः।
 नमस्तीक्ष्णेषवे च नमः। आयुधिने च नमः।
 नमः स्वायुधाय च नमः। सुधन्वने च नमः।
 नमः सुत्याय च नमः। पथ्याय च नमः।
 नमः काट्याय च नमः। नीप्याय च नमः।

नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः।
 नमो नाद्याय च नमः। वैशान्ताय च नमः।
 नमः कूप्याय च नमः। अवृत्याय च नमः।
 नमो वर्ष्याय च नमः। अवर्ष्याय च नमः।
 नमो मेघ्याय च नमः। विद्युत्याय च नमः।
 नम ईश्व्रियाय च नमः। आतप्याय च नमः।
 नमो वात्याय च नमः। रेष्मियाय च नमः।
 नमो वास्तुव्याय च नमः। वास्तुपाय च नमः॥

नमः सोमाय च नमः। रुद्राय च नमः।
 नमस्ताम्राय च नमः। अरुणाय च नमः।
 नमः शङ्काय च नमः। पशुपतये च नमः।
 नम उग्राय च नमः। भीमाय च नमः।
 नमो अग्रेवधाय च नमः। दूरेवधाय च नमः।
 नमो हृत्रे च नमः। हर्नीयसे च नमः।
 नमो वृक्षेभ्यो च नमः। हरिकेशेभ्यो च नमः।
 नमस्ताराय च नमः। नमः शङ्कराय च नमः।
 मयोभवे च नमः। नमः शङ्कराय च नमः।
 मयस्कराय च नमः। नमः शिवाय च नमः।
 शिवतराय च नमः। नमस्तीर्थ्याय च नमः।
 कूल्याय च नमः। नमः पार्याय च नमः।
 अवार्याय च नमः। नमः प्रतरणाय च नमः।
 उत्तरणाय च नमः। नम आतार्याय च नमः।
 आलाद्याय च नमः। नमः शष्याय च नमः।
 फेन्याय च नमः। नमः सिक्त्याय च नमः।
 प्रवाह्याय च नमः॥

नम इरिण्याय च नमः। प्रपृथ्याय च नमः।

नमः किंश्चिलायं च नमः। क्षयंणाय च नमः।
 नमः कपर्दिनै च नमः। पुलस्तये च नमः।
 नमो गोष्ठ्याय च नमः। गृह्याय च नमः।
 नमस्तल्प्याय च नमः। गेह्याय च नमः।
 नमः काट्याय च नमः। गृह्येष्ठाय च नमः।
 नमो हृदय्याय च नमः। निवेष्याय च नमः।
 नमः पांसव्याय च नमः। रजस्याय च नमः।
 नमः शुष्क्याय च नमः। हरित्याय च नमः।
 नमो लोप्याय च नमः। उल्प्याय च नमः।
 नम ऊव्याय च नमः। सूर्म्याय च नमः।
 नमः पूर्णाय च नमः। पूर्णशद्याय च नमः।
 नमोऽपगुरमाणाय च नमः। अभिघ्रते च नमः।
 नम आख्खिदते च नमः। प्रख्खिदते च नमः। नमो वो नमः।
 किरिकेभ्यो नमः। देवानां हृदयेभ्यो नमः।
 नमो विक्षीणकेभ्यो नमः। नमो विचिन्वत्केभ्यो नमः।
 नम आनिरहुतेभ्यो नमः। नम आमीवत्केभ्यो नमः।

॥प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अन्धस्सप्ते दरिद्रनीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां पश्चूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं
 चनाऽऽमंत्। या तै रुद्र शिवा तनुः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया
 नो मृड जीवसे॥ इमां रुद्राय तवसे कपर्दिनै क्षयद्वीराय प्रभरामहे मुतिम्॥ यथा नुः
 शमसंहृपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्नातुरम्॥ मृडा नो रुद्रोत नो मयस्कृधि
 क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदेश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥
 मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा नु उक्षेन्तमुत मा नो उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं
 मोत मातरं प्रिया मा नस्तुनुवो रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो
 गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भास्मितोऽवधीरहुविष्मन्तो नमसा विधेम

ते॥ आराते गोप्त्र उत पूरुषप्ते क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षा च नो अधि च देव ब्रह्मधां च नः शर्म यच्छ द्विबरहाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तुसदुं युवानं मृगं न भीममुपहुलुमुग्रम्। मृडा जंरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्य हेतिर्वृणकु परि त्वेषस्य दुर्मितिरंघायोः। अवं स्थिरा मधवंद्यस्तनुष्व मीढ़स्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुष्टम् शिवतम शिवो नः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुधं निधाय कृत्ति वसान् आ चंरु पिनांकं बिन्नदा गंहि॥ विकिरिद विलौहितु नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सुहस्रं हेतयोऽन्यमस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृथि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्कारः ॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१॥

अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचुराः। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवं रुद्रा उपश्रिताः। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥४॥

ये वृक्षेषु सुस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलौहिताः। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपुर्दिनः। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अन्नेषु विविधान्ति पात्रैषु पिबतो जनान्। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पृथां पथिरक्षय ऐलबृदा युव्युधः। तेषां सहस्रयोजुनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री-

महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सूकावन्तो निषङ्गिणः। तेषाँ सहस्रयोजने ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥९॥

य एतावन्तश्च भूयाँ सश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे। तेषाँ सहस्रयोजने ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥

नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्त्रमिष्वस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दीचीर्दशो धर्वास्तेभ्यो नमस्ते नौ मृडयन्तु ते यं द्विष्पो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमो रुद्रेभ्यो ये ऽन्तरिक्षे येषां वात इष्वस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दीचीर्दशो धर्वास्तेभ्यो नमस्ते नौ मृडयन्तु ते यं द्विष्पो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमो रुद्रेभ्यो ये दिवि येषाँ वरुषमिष्वस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दीचीर्दशो धर्वास्तेभ्यो नमस्ते नौ मृडयन्तु ते यं द्विष्पो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना ॥

अग्राविष्णू सुजोषसेमा वंधन्तु वां गिरः। द्युमैर्वाजेभिरागतम्॥ वाजश्च मे प्रसुवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवश्च मे प्राणश्च मे ऽपानश्च मे व्यानश्च मे ऽसुश्च मे चित्तं च म् आर्धीतं च मे वाकं मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म् ओजश्च मे सहश्च म् आयुश्च मे जरा च म् आत्मा च मे तनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मे ऽज्ञानि च मे ऽस्थानि च मे परुँषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठं च म् आधिपत्यं च मे मनुश्च मे भामश्च मे भमश्च मे भमश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे वृष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं

चं मे श्रद्धा चं मे जगत् च मे धर्नं च मे वशश्च मे त्विषिंश्च मे क्रीडा चं मे मोदश्च मे जातं
चं मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेदां च मे भूतं चं मे
भविष्यच्चं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋद्धं चं मु ऋद्धिंश्च मे कूसं चं मे कूसिंश्च मे मृतिश्च
मे सुमृतिश्च मे॥२॥

शं चं मे मयश्च मे प्रियं चं मे ऽनुकामश्चं मे कामश्च मे सौमनसश्चं मे भद्रं चं मे श्रेयश्च
मे वस्यश्च मे यशश्च मे भगवंश्च मे द्रविणं चं मे यन्ता चं मे धर्ता चं मे क्षेमश्च मे धृतिश्च
मे विश्वं चं मे महश्च मे संविच्चं मे ज्ञात्रं चं मे सूक्ष्मं प्रसूक्ष्मं मे सीरं चं मे लयश्च म
ऋतं चं मे ऽमृतं च मे ऽध्यक्षमं चु मे ऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं चं मे ऽनमित्रं च
मे ऽभयं चं मे सुगं चं मे शयनं चं मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्कं मे सूनतां चं मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं चं मे मधुं चं मे सग्निश्च मे सर्पतिश्च मे
कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्दिन्यं चं मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्च मे
विभुं चं मे प्रभुं चं मे बहुं चं मे भूयश्च मे पूर्णं चं मे पूर्णतरं चु मे ऽक्षितिश्च मे कूयवाश्च
मे ऽन्नं चु मे ऽक्षुच्च मे व्रीहयश्च मे यवाश्च मे मापाश्च मे तिलाश्च मे मुद्दाश्च मे खल्वाश्च मे
गोधूमाश्च मे मुसुराश्च मे प्रियङ्गवश्च मे ऽणवश्च मे शयामाकाश्च मे नीवाराश्च मे॥४॥

अश्मा चं मे मृतिका चं मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं
चं मे ऽयश्च मे सीसं चं मे त्रपुश्च मे शयामं चं मे लोहं चं मे ऽग्निश्च म आपश्च मे वीरुद्धश्च
म ओषधयश्च मे कृष्टपुच्यं चं मे ऽकृष्टपुच्यं चं मे ग्राम्याश्च मे पशवं आरण्याश्च यज्ञेन
कल्पन्तां वित्तं चं मे वित्तिश्च मे भूतं चं मे भूतिश्च मे वसुं चं मे वसुतिश्च मे कर्म चं मे
शक्तिश्च मे ऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे सविता चं म इन्द्रश्च मे सरस्वती च म इन्द्रश्च
मे पूषा चं म इन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रश्च मे मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म इन्द्रश्च
मे त्वष्टा च म इन्द्रश्च मे धाता चं म इन्द्रश्च मे विष्णुश्च म इन्द्रश्च मे ऽश्विनौ च म इन्द्रश्च
मे मरुतश्च म इन्द्रश्च मे विश्वे चं मे देवा इन्द्रश्च मे पृथिवी चं म इन्द्रश्च मे ऽन्तरिक्षं च
म इन्द्रश्च मे द्यौश्च म इन्द्रश्च मे दिशश्च म इन्द्रश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च
म इन्द्रश्च मे॥६॥

अङ्गश्च मे रश्मिश्च मेऽदृग्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपांशुश्च मेऽन्तर्यामश्च मे ऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च म आश्विनश्च मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थो च म आग्रयणश्च मे वैश्वदेवश्च मे धूवश्च मे वैश्वानरश्च म क्रतुग्रहाश्च मेऽतिग्राह्याश्च म ऐन्द्राग्रहश्च मे वैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे माहेन्द्रश्च म आदित्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पौष्णश्च मे पालीवृतश्च मे हारियोजनश्च मे॥७॥

इधमश्च मे बहिंश्च मे वेदिंश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपरवाश्च मेऽधिष्वरणे च मे द्रोणकलशश्च मे वायव्यानि च मे पूतभूच्च म आधवनीयश्च म आग्नींग्रं च मे हविर्धानं च मे गृहाश्च मे सदंश्च मे पुरोडाशाश्च मे पचताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे॥८॥

अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मेऽश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेऽदिंतिश्च मे दिंतिश्च मे द्यौश्च मे शक्तिरीरङ्गुलयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्तामृके मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यजुंश्च मे दीक्षा चं मे तपंश्च म क्रुतुश्च मे ब्रूतं चं मेऽहोरात्रयोर्वृष्ट्या बृहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेन कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वथ्साश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्यौही चं मे पञ्चाविश्च मे पञ्चावी चं मे त्रिवथ्सश्च मे त्रिवथ्सा चं मे तुर्यवाचं मे तुर्यौही चं मे पष्ठवाचं मे पष्ठौही चं म उक्षा चं मे वशा चं म ऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनङ्गां चं मे धेनुश्च म आयुरयज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥१०॥

एका च मे तिसश्च मे पञ्चं च मे सुसं चं मे नवं च म एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे नवदश च म एकविंशतिश्च मे त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे नवविंशतिश्च म एकत्रिंशत्त्वा मे त्रयस्त्रिंशत्त्वा मे चतस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादश च मे पोडंश च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशत्त्वा मे षष्ठ्विंशत्त्वा मे चत्वारिंशत्त्वा मे चतुश्चत्वारिंशत्त्वा मे द्वाचत्वारिंशत्त्वा मे वाजंश्च प्रसुवश्चापि जश्च क्रतुश्च सुवंश्च मूर्धा च व्याश्विंयश्चाऽन्त्यायुनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवनश्चाधिपतिश्च॥११॥

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

इडा॑ देव॒हूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामदानि॑ शःसिषद्विश्वेऽदेवा॒ः सूक्तवाचः पृथिवि॑ मातर्मा॑ मा॑ हि॒सो॒मधु॑ मनिष्ये॑ मधु॑ जनिष्ये॑ मधु॑ वक्ष्यामि॑ मधु॑ वदिष्यामि॑ मधु॑मतो॑ देवेभ्यो॑ वाचमुद्यासः॒ शुश्रूषेण्यां॑ मनुष्येभ्यस्तं॑ मा॑ देवा॑ अवन्तु॑ शोभायै॑ पितरोऽनुमदन्तु॥
॥ॐ॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑॥

अघोरेभ्योऽथ॑ घोरेभ्यो॑ घोरुघोरतरेभ्यः।
सर्वेभ्यः॑ सर्वशर्वेभ्यो॑ नमस्ते॑ अस्तु॑ रुद्रसूपेभ्यः॥
तत्पुरुषाय॑ विद्धहै॑ महादेवाय॑ धीमहि॑।
तत्रौ॑ रुद्रः॑ प्रचोदयात्॥

ईशानः॑ सर्वविद्यानामीश्वरः॑ सर्वभूतानां॑ ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा॑ शिवो॑ मै॑ अस्तु॑ सदाशिवोम्॥

तत्पुरुषाय॑ विद्धहै॑ महादेवाय॑ धीमहि॑।
तत्रौ॑ रुद्रः॑ प्रचोदयात्॥ (दशवारं जपेत्।)

महादेवादिभ्यो॑ नमः॥॑ समस्तोपचारान्॑ समर्पयामि॑॥

॥प्रार्थना॥

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य॑ श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामत्रस्य।॑ अघोर॑ ऋषिः।
अनुष्टुप्॑ छन्दः।॑ सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो॑ योऽसावादित्यः॑ परमपुरुषः॑ स एष॑ रुद्रो॑ देवता॥
नमः॑ शिवायेति॑ बीजम्।॑ शिवतरायेति॑ शक्तिः।
महादेवायेति॑ कीलकम्।
श्री-साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धर्थे॑ जपे॑ विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गष्टाभ्यां नमः।
 दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।
 चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।
 निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
 ज्योतिष्ठोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।
 सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।
 दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा।
 चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्।
 निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं।
 ज्योतिष्ठोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्।
 सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्।
 भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्
 ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णन्दु-वान्तामृतैः।
 अस्तोकापूतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन्
 ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥
 ब्रह्माण्ड-व्यास-देहा भसित-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः
 कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।
 त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शास्त्रवा मूर्तिभेदाः
 रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥
 ॥पञ्चपूजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
 हं आकाशात्मने पूष्यैः पूजयामि।
 यं वाय्वात्मने धूपमात्रापयामि।
 रं अग्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।
 वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।
 सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गणपतिः हवामहे कविं कवीनामुपमश्चवस्तमम्।
 ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पतु आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीदु सादनम्॥
 ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च
 मे वस्यश्च मे यशश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे
 धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूक्ष्मं मे प्रसूक्ष्मं मे सीरं च मे
 लुयश्च म क्रृतं च मेऽमृतं च मेऽयक्षमं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च
 मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥३॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इष्वे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने ब्रह्म्यामुत ते नमः॥ या
 त इषुः शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय॥ या
 ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपापकाशिनी। तया नस्तुनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि॥
 यामिषु गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्त्वे। शिवां गिरित्रं तां कुरु मा हि॑सीः पुरुषं जगत्॥
 शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि। यथा नः सर्वमिङ्गंदयक्षमः सुमना असंत॥
 अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अहीङ्क्षु सर्वाङ्गम्य-न्यसर्वाश्च यातुधान्यः॥ असौ
 यस्ताम्नो अरुणं उत ब्रुः सुमङ्गलं। ये चेमाऽरुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा॒
 हेडं ईमहे॥ असौ योऽवृसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः। उतैन गोपा अदृशन्नुदर्शन्नुदहार्यः॥

उतैनुं विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः। नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीदुषै॥
अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः। प्र मुञ्च धन्वंस्त्वमुभयोरालियोज्याम्॥ याश्व
ते हस्त इषवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्वं सहस्राक्ष शतैषुपे॥ निशीयं
शत्यानां मुखो शिवो नः सुमना भव। विज्यं धनुः कपुर्दिनो विशल्यो बाणवाऽ उत॥
अनेशन्नस्येषव आभुरस्य निषङ्गिथिः। या तै हेतिर्मद्दृष्टम् हस्ते बूभूवं ते धनुः॥ तयोऽस्मान्
विश्वतस्त्वमयक्षमया परिबुजा। नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णवै॥ उभाभ्यामुत ते नमो
बाहुभ्यां तव धन्वने। परिं ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणकु विश्वतः॥ अथो य इषुधिस्तवाऽऽरे
अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥

[नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय त्रिपुरान्तकाय त्रिकालाय
कालग्रिद्राय नीलकृष्णाय मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमन्महादेवाय नमः॥]
नमो हिरण्यबाहवे सेनान्यै दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशुनां पतये
नमो नमः सुस्पिञ्चराय त्विषीमते पथीनां पतये नमो नमो बभुशाय विव्याधिनेऽन्नानां
पतये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो नमो भूवस्य हेत्यै जगतां पतये
नमो नमो रुद्रायातताविने क्षेत्राणां पतये नमो नमः सूतायाहन्त्याय वनानां पतये नमो
नमो रोहिताय स्थृपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतये नमो
नमो भुवन्तये वारिवस्कुतायौषधीनां पतये नमो नमः उच्चैर्घोषायाकृन्दयते पतीनां पतये
नमो नमः कृञ्ञवीताय धावते सत्वनां पतये नमः॥२॥

नमः सहमानाय निव्याधिन आव्याधिनीनां पतये नमो नमः ककुभाय निषङ्गिणे स्तेनानां
पतये नमो नमो निषङ्गिणे इषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमो वश्वते परिवश्वते स्तायूनां
पतये नमो नमो निचेरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघाऽसन्द्यो
मुष्णानां पतये नमो नमोऽसिमद्यो नक्तं चरन्द्यः प्रकृत्नानां पतये नमो नमः उष्णीषिणे
गिरिचराय कुलुञ्चानां पतये नमो नम इषुमद्यो धन्वाकियश्व वो नमो नमः आतन्वानेभ्यः
प्रतिदधानेभ्यश्व वो नमो नम आयच्छन्द्यो विसृजन्द्यश्व वो नमो नमोऽस्यन्द्यो विध्यन्द्यश्व वो
नमो नम आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्व वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रन्द्यश्व वो नमो नमस्तिष्ठन्द्यो
धावन्द्यश्व वो नमो नमः सुभाभ्यः सुभापतिभ्यश्व वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्व वो
नमः॥३॥

नमं आव्याधिर्नीभ्यो विविधयन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगणाभ्यस्तृहृतीभ्यश्च वो नमो नमो
गृथस्यो गृथ्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो ब्रातभ्यो ब्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गणेभ्यो
गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो विश्वरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो मुहृष्यः, क्षुलुकेभ्यश्च
वो नमो नमो रथिभ्योरथेभ्यश्च वो नमो नमो रथेभ्यो रथेपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः
सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः, क्षुत्तुभ्यः सङ्गहीतुभ्यश्च वो नमो नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च
वो नमो नमः कुलालेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्ठेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नम
इषुकृज्यो धन्वकृज्यश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः क्षुनिभ्यश्च वो नमो नमः क्षभ्यः क्षपतिभ्यश्च
वो नमः॥४॥

नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठाय
च नमः कपर्दिनै च व्युसकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय
च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो हस्त्वाय च वामनाय च नमो वृहते
च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सुवृद्धने च नमो अग्नियाय च प्रथमाय च नमं आशवै
चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः सोतस्याय
च द्वीप्याय च॥५॥

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च
नमो जघन्याय च बुधियाय च नमः सोभ्याय च प्रतिसुर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय
च नमं उर्वर्याय च खल्याय च नमः क्षोक्याय चावसन्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय
च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नमं आशुषेणाय चाशुरथाय च नमः शूराय चावभिन्दते
च नमो वर्मिणे च वरुथिनै च नमो बिल्मिनै च कवचिनै च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय
च॥६॥

नमो दुन्दुभ्याय चाऽहनन्याय च नमो धृष्णवे च प्रमृशाय च नमो दूताय च प्रहिताय च
नमो निषङ्गिणे चेषुधिमते च नमस्तीक्ष्णेषवे चाऽऽयुधिनै च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने
च नमः सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सरस्याय
च नमो नाद्याय च वैशन्ताय च नमः कूप्याय चावृत्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च
नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च नमं ईधियाय चाऽऽतुप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय
च नमो वास्तुव्याय च वास्तुपाय च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च नमः शङ्काय च पशुपतये च नम उग्राय च भीमाय च नमो अग्रेवधाय च दूरेवधाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमस्ताराय नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च नमस्तीर्थाय च कूल्याय च नमः पार्याय चावायाय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नम आतार्याय चाऽऽलाद्याय च नमः शष्प्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय च प्रवाह्याय च ॥८॥

नम इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिनै च पुलस्तये च नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्टाय च नमो हृदय्याय च निवेष्याय च नमः पांसुव्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नम ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पॄर्ण्याय च पर्णशद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्रते च नम आखिबदते च प्रखिबदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नम आनिरहुतेभ्यो नम आमीवत्केभ्यः ॥९॥

द्रापे अन्धसस्पते दरिद्रनीललोहिता। एषां पुरुषाणामेषां पशुनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽममत्॥ या तै रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया नो मृड जीवसै॥ इमां रुद्राय तवसे कपर्दिनै क्षयद्वीराय प्रभरामहे मृतिम्॥ यथा न शमसंद्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्ननातुरम्॥ मृडा नो रुद्रेत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छ च योश्च मनुरायजे पिता तदश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा नो उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तुनुवौ रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भासितो वंधीरहुविष्मन्तो नमसा विधेम ते॥ आरात्ते गोप्त उत पूरुष्मे क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे तै अस्तु। रक्षा च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबरहः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपहतुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं तै अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्य हृतिर्वृणकु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंधायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्यस्तनुष्म मीढ़स्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुष्टम् शिवतम शिवो नः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुधं निधाय कुत्ति वसान् आ

चरं पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिदु विलोहितु नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सुहस्रं हृतयोऽन्यम् स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सुहस्राणि सहस्राधा बाहुवोस्तवं हृतयः। तासामीशानो भगवः पराचीनां मुखां कृथि॥१०॥

सुहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषां सहस्रयोजने ऽव धन्वानि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहत्यर्णवै ऽन्तरिक्षे भवा अधिः॥ नीलं ग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः॥ नीलं ग्रीवाः शितिकण्ठाः दिवं रुद्रा उपश्रिताः॥ ये वृक्षेषु सम्पिङ्गाना नीलं ग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिं पतयो विशिखासः कपर्दिनाः॥ ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षयं ऐलवृदा युव्युधः॥ ये तीर्थानि प्रचरान्ति सूकावन्तो निपङ्गिणः॥ य एतावन्तश्च भूयां सश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषां सहस्रयोजने ऽव धन्वानि तन्मसि॥ नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां यैऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्त्रं वातो वरुषमिष्वस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशां दक्षिणा दशां प्रतीचीर्दशोर्दीचीर्दशोर्धास्तेभ्यो नमस्ते नौ मृडयन्तु ते यं द्विष्पो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

[अन्यकं यजामहे सुग्रन्थि पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिष्व बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अफ्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयंति भेषु जस्य।

(ऋक्) यक्षांमहे सौमनसायं रुद्रं नमोभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं मे विश्वभैषजोऽयं शिवाभिर्मर्शनः॥

ये ते सुहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तवे। तान् यज्ञस्य मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहा॑ मृत्यवे स्वाहा॑॥ औं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः ॥

अग्राविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युमैर्वार्जेभिरागतम्॥ वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरक्षश्च मे क्षोकक्षश्च मे श्रावक्षश्च मे श्रुतिश्च

मे ज्योतिश्च मे सुवंश मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म् आर्थीतं
च मे वाक् मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म् ओजश्च मे सहश्च म्
आयुश्च मे जरा च म् आत्मा च मे तुनूश्च मे शर्मं च मे वर्मं च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि
च मे परूँषि च मे शर्णगणि च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो मुहरणिः।

हिरण्यगर्भं पश्यत् जायमानुः स नौ देवः शुभया स्मृत्याः संयुनकु॥

अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः महादेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठं च म् आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽमंश्च मे जेमा च मे महिमा
च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं
च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिंश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातं
च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेदं च मे भूतं च मे
भविष्यच्च मे सुगं च मे सुपथं च म ऋद्धं च म् ऋद्धिश्च मे कूसं च मे कूसिंश्च मे मतिश्च
मे सुमतिश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यस्मात्परं नापरमस्ति किञ्चिद्यस्मान्नार्णीयो न ज्यायोऽस्ति कश्चित्।

वृक्ष इव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येकस्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥

अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

शं च मे मयंश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयंश्च
मे वस्यंश्च मे यशश्च मे भगंश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमंश्च मे धृतिश्च
मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्वं मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च म
ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्षं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च
मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्वमानशुः।

परेण नाक् निहितं गुहायां विभ्राजेदुद्दत्यतयो विशन्ति॥

अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥
 ऊर्क्षे मे सूनूर्ता च मे पर्यंश्च मे रसंश्च मे घृतं च मे मधुं च मे सग्धिंश्च मे सर्पातिश्च मे
 कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्दिद्यं च मे रयिश्च मे रायंश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे
 विभुं च मे प्रभुं च मे बुहुं च मे भूयंश्च मे पूर्णं च मे पूर्णितरं च मे इक्षितिश्च मे कूयंवाश्च
 मे इन्नं च मे इक्षुं च मे व्रीहयंश्च मे यवांश्च मे माषांश्च मे तिलांश्च मे मुद्राश्च मे खल्वांश्च मे
 गोपूर्मांश्च मे मुसुरांश्च मे प्रियङ्गवश्च मे इण्ठवश्च मे श्यामकांश्च मे नीवारांश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्त्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः।

ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥

अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शङ्करः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयंश्च मे पर्वताश्च मे सिक्ताश्च मे वनस्पतयश्च मे हिरण्णं
 च मे इयंश्च मे सीसं च मे त्रपुंश्च मे श्यामं च मे लोहं च मे इग्निश्च म आपेश्च मे वीरुधेश्च
 म ओषधयश्च मे कृष्टपृच्यं च मे इकृष्टपृच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पशवं आरण्याश्च यज्ञेन
 कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसुतिश्च मे कर्म च मे
 शक्तिश्च मे इर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— दुहं विपापं परमेऽशमभूतं यत्पुण्डरीकं पुरमध्यसुङ्गस्थम्।

तत्रापि दुहं गगनं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपासितव्यम्॥

अनेन पञ्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो
 भवतु॥५॥

अग्निश्च म इन्द्रेश्च मे सोमंश्च म इन्द्रेश्च मे सविता च म इन्द्रेश्च मे सरस्वती च म इन्द्रेश्च
 मे पूषा च म इन्द्रेश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रेश्च मे मित्रश्च म इन्द्रेश्च मे वरुणश्च म इन्द्रेश्च
 मे त्वष्टा च म इन्द्रेश्च मे धाता च म इन्द्रेश्च मे विष्णुश्च म इन्द्रेश्च मे इश्विनौ च म इन्द्रेश्च
 मे मरुतश्च म इन्द्रेश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रेश्च मे पृथिवी च म इन्द्रेश्च मे इन्तरिक्षं च
 म इन्द्रेश्च मे द्यौश्च म इन्द्रेश्च मे दिशेश्च म इन्द्रेश्च मे मूर्धा च म इन्द्रेश्च मे प्रजापतिश्च
 म इन्द्रेश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः।
तस्य प्रकृतिलीनस्य यः परः स मुहेश्वरः॥

अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः इशानः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

अङ्गश्वरं मे रश्मिश्व मेऽद्यश्व मेऽधिपतिश्व म उपाङ्गश्व मेऽन्तर्यामश्व म ऐन्द्रवायवश्व
मे मैत्रावरुणश्व म आश्विनश्व मे प्रतिप्रस्थानश्व मे शुक्रश्व मे मन्त्री च म आग्रयणश्व मे
वैश्वदेवश्व मे ध्रुवश्व मे वैश्वानरश्व म कृतुग्रहाश्व मेऽतिग्राहाश्व म ऐन्द्राग्रहश्व मे वैश्वदेवश्व
मे मरुत्वतीयाश्व मे माहेन्द्रश्व म आदित्यश्व मे सावित्रश्व मे सारस्वतश्व मे पौष्णश्व मे
पालीवृतश्व मे हारियोजनश्व मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नमः।

भूवे भूवे नाति भवे भवस्व माम्। भूवोद्भवाय नमः॥

अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः विजयः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

इधश्व मे बर्हिश्व मे वेदिश्व मे धिष्णियाश्व मे सुचश्व मे चमसाश्व मे ग्रावाणश्व मे स्वरवश्व
म उपरवाश्व मेऽधिषवणे च मे द्रोणकलशश्व मे वायव्यानि च मे पूतभृत्यु म आधवनीयश्व
म आग्नीधं च मे हविर्धनं च मे गृहाश्व मे सदंश्व मे पुरोडाशाश्व मे पचताश्व मेऽवभृथश्व
मे स्वगाकारश्व मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः
कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय
नमो मुनोम्ननाय नमः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भीमः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्व मे घर्मश्व मेऽर्कश्व मे सूर्यश्व मे प्राणश्व मेऽश्वमेधश्व मे पृथिवी च मेऽदितिश्व मे
दितिश्व मे द्यौश्व मे शक्ररीरङ्गुलयो दिशश्व मे यज्ञेन कल्पन्तामृक्ष मे साम च मे स्तोमश्व
मे यज्ञश्व मे दीक्षा च मे तपश्व म कृतुश्व मे ब्रूतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृहद्रथन्तरे च मे
यज्ञेन कल्पेताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।

सर्वैभ्यः सर्वार्थवैभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः देवदेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

गर्भाश्च मे वथ्साश्च मे त्र्यविंश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्योही चं मे पञ्चाविंश्च मे पञ्चावी चं मे त्रिवध्मश्च मे त्रिवध्मा चं मे तुर्यवाचं मे तुर्यौही चं मे पष्ठवाचं मे पष्ठौही चं म उक्षा चं मे वशा चं म क्रषभश्च मे वेहचं मेऽनङ्गां चं मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— तत्पुरुषाय विद्धहे महादेवाय धीमहि। तत्रो रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भवोद्भवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्च मे पञ्चं च मे सप्तं च मे नवं च म एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे नवदश च म एकविंशतिश्च मे त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे नवविंशतिश्च म एकत्रिंशच मे त्रयस्त्रिंशच मे चतंसश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादश च मे षाडश च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशच मे षट्ट्रिंशच मे चत्वारिंशच मे चतुश्चत्वारिंशच मेऽष्टाचत्वारिंशच मे वाजंश्च प्रसुवश्चापि जश्च क्रतुश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यस्तियश्चाऽन्त्यायुनश्चान्त्यश्च भौवनश्च भुवनश्चाधिंपतिश्च॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मै अस्तु सदाशिवोम्॥

अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः आदित्यात्मकः श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडां देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामदानै शऽसिषद्विश्वेदेवाः सूक्तवाचः पृथिंवि मातर्मा मा हि॒सौर्मधु॑ मनिष्ये मधु॑ जनिष्ये मधु॑ वक्ष्यामि॑ मधु॑ वदिष्यामि॑ मधु॑मर्ती॑ देवेभ्यो॑ वाचंमुद्यासऽ॒ शुश्रूषेण्या॑ मनुष्यै॒भ्युत्सं मा॑ देवा॑ अवन्तु॑ शोभायै॑ पितुरोऽनुमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

generated on January 17, 2026

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | Credits